

From: "Øyvind Ravna"
Sent: Mon, 4 Mar 2024 08:55:42 +0000
To: "Christin Skjervold" <christin.skjervold@uit.no>
Subject: Søknad om publiseringsstøtte i 2024
Attachments: 4 e-bokavtale Same- og reindrifftsrett.pades.pdf, 3 Forfatteravtale GR Same- og reindrifftsrett.pades.pdf, 2 Same- og reindrifftsrett normalkontrakt.pades.pdf, Innhold-Same og reindrifftsrett (1) Ga 1003 konvertert (140224).pdf

Hei Christin

Søknad om publiseringsstøtte

Det søkes herved om publiseringsstøtte til revidert utgave av boka *Same- og reindrifftsrett* med kr. 30 000,- Boka har gjennomgått en omfattende revisjon siden første utgave kom ut i 2019, bl.a. med tre nye kapitler og om lag 200 flere sider, samt oppdatering av samtlige øvrige kapitler. Forord er vedlagt som synliggjør dette. Boka er pensum på JUR-3616 Same- og reindrifftsrett.

Vedlagt er forlagskontrakt fra Cappelen Damm, forfatteravtale med Gyldendal rettsdata og e-bokavtale, samt innholdsfortegnelse med forord som synliggjør noen av endringene. Til opplysning nevnes det at bokproduksjonen også støttet av Reindrifftsens utviklingsfond.

Fint om du bekrefter at søknaden er mottatt og sier fra om det evt. er noe som mangler.

Med beste hilsen

Øyvind Ravna

*Professor i rettsvitenskap
Leder av forskergruppen for same- og
urfolksrett
Det juridiske fakultet
UiT Norges arktiske universitet
NO-9037 Tromsø
T: [+47 77 64 65 10](tel:+4777646510) | M: [+47 97 18 67
06](tel:+4797186706)
oyvind.ravna@uit.no*

Besøksadresse: Universitetsvegen 30
Teorifagsbygget, Hus 4, kontor 4.535

Fra: Christin Skjervold <christin.skjervold@uit.no>
Dato: tirsdag, 20. februar 2024 kl. 12:48

Til: JurFak 3 - Faglig ansatte <JurFak3-Fagligansatte@asp.uit.no>

Emne: Utlysning publiseringsstøtte i 2024/announcement publishing funds 2024

TRYKKESTØTTE/PUBLISERINGSSTØTTE I 2024

Det settes årlig av midler til trykkestøtte/publiseringsstøtte – for 2024 er det satt av kr 85 000.

Retningslinjer for tildeling av trykkestøtte/publiseringsstøtte ved Det juridiske fakultet følger vedlagt.

Støtte fra fakultetet kan også inngå som fakultetets egenandel ved publisering av avhandling/bok over Universitetsbibliotekets publiseringsfond (jfr retningslinjene pkt 3). Nærmere informasjon om UBs publiseringsfond finner du her [Portal for publisering og Open Access | UiT](#), under «Åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner».

Støtte kan også gis til språkvask av vitenskapelige artikler, inntil kr 5 000 per artikkel. Dette gjelder vitenskapelige publikasjoner skrevet på forfatterens 2. språk, i de fleste tilfeller vil dette være engelsk.

Søknader sendes til undertegnede, og blir behandlet i Forskningsutvalgets møte 3. april.
Søknadsfrist 5. mars.

FINANCIAL SUPPORT FOR PUBLISHING - 2024

The Research Committee (Forskningsutvalget) at The Faculty of Law allocates funds for publication of a thesis/book, normally up to NOK 30 000 (enclosed guidelines for the funding, in Norwegian only).

The funding can be included as the faculty's share in an application to the University Library's publication fund. See more information about this fund HERE [Portal for publisering og Open Access | UiT](#).
If the application to the faculty is part of an application to the library, this must be informed of in the application process.

Funding of up to NOK 5000 can be allocated for language editing of scientific journal articles. This funding is for articles written in the author's second language, most often in English.

Application for funding must be sent by e-mail to Christin. The applications will be handled at "Forskningsutvalgets" meeting 3 April.
Deadline for applications: 5 March

Vennlig hilsen
Christin

Avtale om utgivelse av digital utgave av bokverk

Øyvind Ravna heretter kalt Forfatter, og **Cappelen Damm AS**, heretter kalt Forlaget, inngår herved avtale om utgivelse av digital utgave av verket **Same- og reindriftsrett** (e-ISBN 978-82-02-xxxxx-x), som også er utgitt, eller planlagt utgitt, i papirformat (ISBN 978-82-02-82697-0).

- I. Denne avtalen skal ses i sammenheng med Normalkontrakt for faglitteratur, *Generelle kontraktsvilkår for publisering av faglitterære verk* (G) av 1.11.2011 mellom Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening (NFFO) og Den norske forleggerforening (DnF). Ved signering av denne avtalen benytter forlaget seg av sin første rett til digital publisering, som beskrevet i pkt. G-5.4, jfr. G-5.2.
- II. Avtalen gir forlaget rett til å utvikle en digital utgave av verket og/eller deler av verket som forlaget tilbyr for stykksalg eller gjennom lisenser til enkeltpersoner, grupper eller institusjoner, og for digitalt utlån gjennom bibliotek. Utlån gjennom bibliotek skjer i lisensmodeller som er begrenset ved varighet, antall samtidige brukere og/eller antall utlån.
- III. Den digitale utgaven skal være basert på den siste trykte utgaven. Forlaget kan gjøre de tekniske tilpasninger som er nødvendige for å muliggjøre digitalt salg og distribusjon. Forlaget kan berike den digitale utgaven med materiale som ikke inngår i papirversjonen dersom Forfatter ikke har saklig grunn til å motsette seg det.
- IV. Forlaget planlegger å tilby verket i digital utgave senest 2 år etter avtaledato, med mindre annet tidspunkt er avtalt. Dersom verket ikke er tilgjengelig i digital utgave ved avtalt dato bortfaller avtalen, med mindre den er fornyet skriftlig.
- V. Royaltygrunnlaget for den digitale utgaven skal være forlagets netto salgsinntekter, det vil si forlagets inntekter fratrukket distribusjonskostnad, forhandlerrabatt og eventuell merverdiavgift. I netto salgsinntekter inngår også forlagets inntekter fra digitalt utlån.
- VI. Hvis verket er uten illustrasjoner, noter, figurer, formler, registre eller liknende, skal royalty ikke avkortes, med mindre tilpasningskostnader, kostnader ved beriking og/eller rettighetskostnader øker de totale kostnadene ved å utvikle og gi ut den digitale utgaven. Avkortningen skal være minimum 4 og maksimum 12 prosentpoeng. Forfatterens samlede royalty før eventuell avkortning er 18 prosent. Avkortning for denne utgivelsen er 4 prosentpoeng av royalty. Er det flere forfattere, skal royalty fordeles i henhold til tidligere avtale. Din royalty blir således 14 prosent.
- VII. Forfatter har ikke krav på forskudd eller minstehonorar for den digitale utgaven.
- VIII. Forfatter har krav på en tilgang til den digitale utgaven.
- IX. Opptjent royalty skal utbetales senest 31. mai etter salgsåret, med mindre annet følger av bestemmelsene under G-14.3.1 og G-14.3.2.
- X. I forbindelse med markedsføringen av verket kan forlaget gi tilgang til en digital utgave i samsvar med vanlig praksis i bransjen. Hensikten skal være å fremme salget av verket. Forfatter skal ikke ha honorar for slik markedsføringstilgang, men kan kreve informasjon om tilgjengeliggjøringen.
- XI. Særskilte bestemmelser/annet:

[signeres digitalt]

Document history

COMPLETED BY ALL:

29.09.2023 13:01

SENT BY OWNER:

Hans Andreas Tvedt · 29.09.2023 12:55

DOCUMENT ID:

HymHp7Eea

ENVELOPE ID:

SkmVpmNla-HymHp7Eea

DOCUMENT NAME:

e-bokavtale Same- og reindriftsrett.pdf

1 page

Activity log

RECIPIENT	ACTION*	TIMESTAMP (CET)	METHOD	DETAILS
Øyvind Ravna	 Signed	29.09.2023 12:59	Email	IP: 129.242.90.43
oyvind.ravna@uit.no	Authenticated	29.09.2023 12:57	Low	IP: 129.242.90.43
Dorte Østreng	 Signed	29.09.2023 13:01	Email	IP: 188.95.247.201
dorte.ostreng@cappelendamm.no	Authenticated	29.09.2023 13:00	Low	IP: 188.95.247.201

* Action describes both the signing and authentication performed by each recipient. Authentication refers to the ID method used to access the document.

Custom events

No custom events related to this document

Verified ensures that the document has been signed according to the method stated above.
Copies of signed documents are securely stored by Verified.

To review the signature validity, please open this PDF using Adobe Reader.

GDPR
compliant

eIDAS
standard

PAdES
sealed

Avtale om publisering i Gyldendal Rettsdata

---

mellom

CAPPELEN DAMM AS

og

Øyvind Ravna

1 Avtalen gjelder

Avtalen gjelder publisering av **Same- og reindriftsrett (978-82-02-82697-0)** i Gyldendal Rettsdata. Gyldendal Rettsdata er ikke part i denne avtalen – forholdet mellom Cappelen Damm og Gyldendal Rettsdata er regulert i en egen avtale.

2 Royalty

Royalty beregnes pr. tittel for perioden som tittelen er tilgjengelig i Gyldendal Rettsdata. *Cappelen Damm* mottar vederlag for sine titler fra Gyldendal Rettsdata. Royalty til *forfatteren* utgjør **28,6 %** av brutto vederlag fra Gyldendal Rettsdata eks. mva. Royalty utbetales kvartalsvis fra Cappelen Damm AS til forfatteren.

Royaltygrunnlaget regnes ut av Gyldendal Rettsdata basert på tre faktorer: prisen på papirutgaven av boken, aktualiteten (hvor ny boken er) og bruken (hvor mye boken blir brukt i Gyldendal Rettsdata). Basert på disse faktorene beregnes vederlaget for alle bøker individuelt, og justeres årlig.

For nye titler som publiseres hos Gyldendal Rettsdata utbetales et forskudd tilsvarende estimert vederlag for en periode på tre år.

Forskudd forutsetter at digital utgave i Rettsdata utkommer samtidig som papirutgave eller annen publisering hos Cappelen Damm.

Utbetalt forskudd motregnes løpende mot opptjening av royalty. Når forskuddet er opptjent, vil videre honorar utover forskuddet utbetales kvartalsvis. Eventuelle ikke-opptjente forskudd skal ikke tilbakebetales. Opptjeningen fortsetter så lenge boken er tilgjengelig i Rettsdata.

3 Avtalens varighet

Avtalen om publisering i Gyldendal Rettsdata gjelder fra kontraktsdato og løper til den blir sagt opp av en av partene. Tittelen er planlagt publisert snarest mulig i henhold til nærmere avtale mellom Gyldendal Rettsdata og Cappelen Damm Akademisk.

Gjensidig oppsigelsesfrist er fire - 4 - måneder. Forfatteren kan likevel ikke si opp avtalen før et eventuelt forskudd er opptjent.

For det tilfellet at oppsigelsen skyldes at Gyldendal Rettsdata ønsker tittelen trukket ut av basen, er oppsigelsesfristen to – 2 – måneder fra Cappelen Damm AS sin side.

Ved denne avtalen tiltrer *Cappelen Damm AS* sin førsterett til å publisere materialet elektronisk, og får derved enerett til elektronisk utnyttelse. Forfatteren samtykker til at så skjer ved at materialet publiseres i Gyldendal Rettsdata.

Ved en eventuell oppsigelse av denne avtalen, består *Cappelen Damm AS* sin førsterett til elektronisk publisering. Denne avtalen skal da erstattes av en ny avtale basert på gjeldende standardavtale mellom Den norske forleggerforening og Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening.

4 Lovvalg og tvister

Partenes rettigheter og plikter etter denne avtalen bestemmes i sin helhet av norsk rett.

Eventuelle tvister som måtte oppstå i forbindelse med tolking av, eller under gjennomføringen av avtalen skal søkes løst ved forhandlinger.

Oslo tingrett vedtas som verneting.

Denne avtalen er undertegnet elektronisk.

Document history

COMPLETED BY ALL:

29.09.2023 13:00

SENT BY OWNER:

Hans Andreas Tvedt · 29.09.2023 12:55

DOCUMENT ID:

SynNTm4g6

ENVELOPE ID:

SkmVpmNla-SynNTm4g6

DOCUMENT NAME:

Forfatteravtale GR Same- og reindriftsrett.pdf

2 pages

Activity log

RECIPIENT	ACTION*	TIMESTAMP (CET)	METHOD	DETAILS
Øyvind Ravna	 Signed	29.09.2023 12:58	Email	IP: 129.242.90.43
oyvind.ravna@uit.no	Authenticated	29.09.2023 12:57	Low	IP: 129.242.90.43
Dorte Østreng	 Signed	29.09.2023 13:00	Email	IP: 188.95.247.201
dorte.ostreng@cappelendamm.no	Authenticated	29.09.2023 13:00	Low	IP: 188.95.247.201

* Action describes both the signing and authentication performed by each recipient. Authentication refers to the ID method used to access the document.

Custom events

No custom events related to this document

Verified ensures that the document has been signed according to the method stated above. Copies of signed documents are securely stored by Verified.

To review the signature validity, please open this PDF using Adobe Reader.

GDPR
compliant

eIDAS
standard

PAdES
sealed

Forlagsavtale for utgivelse på papir

Mellom **Øyvind Ravna** (heretter kalt forfatter)
og Cappelen Damm AS (forlag)
er det inngått avtale om utgivelse i papirformat av verket
Same- og reindriftsrett (tittel)
ISBN 978-82-02-82697-0

Dersom det er flere forfattere, spesifiseres ansvarsfordeling og honorarfordeling mellom dem under pkt. IX.

- I. Denne forlagsavtalen er en del av normalkontraktsverket for faglitteratur, fremforhandlet av Den norske Forleggerforening og Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening. *Generelle kontraktsvilkår for publisering av faglitterære verk* (G) og *Spesielle kontraktsvilkår for utgivelse av faglitterære verk på papir* (P) gjelder som en del av denne forlagsavtalen (<http://www.forleggerforeningen.no/>). Dersom forlag og forfatter vil avtale vilkår som avviker fra normalkontraktsvilkårene, skal avvikene spesifiseres under punkt IX nedenfor.
- II. Ved signering av denne avtalen overdrar forfatter til forlaget en enerett til å utgi første og følgende opplag og utgaver av verket i originalutgave i trykt form.
Verket er tidligere utgitt i annet format:
Ved senere utgivelse av boken i nytt format eller medium skal ny avtale inngås.
- III. Verket er beregnet å inneholde:
- a) Tekst: [antall] trykte sider og/eller **ca 1 600 000** tegn med medregnet mellomrom.
  - b) Illustrasjoner: **ca som forrige utgave** enkeltillustrasjoner og/eller [antall] sider.
Illustrasjoner og billedstoff skaffes til veie av: ☒ forfatter ☐ forlag (kryss av)
  - c) Register m.v. (spesifikasjon under punkt IX) skal utarbeides av:
☒ forfatter ☒ forlag (kryss av)
  - d) Eventuelt tilleggsmateriale (spesifikasjon under punkt IX) skal utarbeides av:
☒ forfatter ☐ forlag (kryss av)
- IV. Innlevering av manuskript
- a) ☐ Fullstendig manuskript er levert
  - b) ☒ Fullstendig manuskript skal leveres innen **08.01.2024** (dato)
  - c) ☐ Illustrasjoner og tilhørende tekster skal leveres innen [velg dato] (dato)
- V. Boken skal utgis i ☐ heftet utgave ☒ innbundet utgave (kryss av)
- VI. Første opplag trykkes i et antall som fastsettes av forlaget.
- VII. Boken skal utgis innen **juni 2024** (dato)
- VIII. Forfatterens honorar
- a) Samlet honorar skal utgjøre **13** (prosentsats eller beløp)
Royalty angis som prosentsats etter eventuell avkortning, jf. P-3.4 og P-3.5.
Beregningsgrunnlaget for royalty fremgår av P-3.2. Utbetaling skjer iht. P-6.
  - b) Minstehonorar skal beregnes som angitt i P-4.
Minstehonoraret skal utbetales som angitt i G-14.1.2 eller innen **ved utgivelse** (dato)
- IX. Særskilte bestemmelser:
- Med hjemmel i pkt. P-8 er partene enige om følgende: I forbindelse med markedsføringen av verket kan forlaget sende gratis gjennomsynseksemplarer til skoler og utdanningsinstitusjoner i samsvar med praksis i bransjen. Hensikten skal være å fremme salget av verket. Forfatter skal ikke ha honorar for eksemplarer som brukes slik. Forfatter kan kreve informasjon om forlagets planer når det gjelder slik utsendelse, og kan kreve begrensninger dersom planene overskrider rimelige grenser. Ved uenighet mellom forfatter og forlag om hva som er rimelig i denne forbindelse, kan hver av partene kreve saken avgjort av det faste tvistevalget, jfr. pkt. G-20.1.
- X. Forfatteren samtykker i at forlaget kan utstede nødvendig salgsdokumentasjon på forfatterens vegne.

Denne forlagsavtalen signeres elektronisk.

SkmVpmNla-H144p74IT

Document history

COMPLETED BY ALL:

29.09.2023 13:00

SENT BY OWNER:

Hans Andreas Tvedt · 29.09.2023 12:55

DOCUMENT ID:

H144p74IT

ENVELOPE ID:

SkmVpmNla-H144p74IT

DOCUMENT NAME:

Same- og reindriftsrett normalkontrakt.pdf

1 page

Activity log

RECIPIENT	ACTION*	TIMESTAMP (CET)	METHOD	DETAILS
Øyvind Ravna	 Signed	29.09.2023 12:58	Email	IP: 129.242.90.43
oyvind.ravna@uit.no	Authenticated	29.09.2023 12:57	Low	IP: 129.242.90.43
Dorte Østreng	 Signed	29.09.2023 13:00	Email	IP: 188.95.247.201
dorte.ostreng@cappelendamm.no	Authenticated	29.09.2023 13:00	Low	IP: 188.95.247.201

* Action describes both the signing and authentication performed by each recipient. Authentication refers to the ID method used to access the document.

Custom events

No custom events related to this document

Verified ensures that the document has been signed according to the method stated above.
Copies of signed documents are securely stored by Verified.

To review the signature validity, please open this PDF using Adobe Reader.

GDPR
compliant

eIDAS
standard

PAdES
sealed

—

Øyvind Ravna

same- og reindrifftsrett

Forord til 2. utgave

Det har skjedd mye av betydning for same- og reindrifftsretten etter at første utgave av denne boka kom ut i 2019. Dette gjelder både innen lovgivning, rettspraksis, forskning og utredningsarbeid.

Innen lovgivning kan det særlig pekes på endringene i sameloven med et nytt kapittel om konsultasjoner og oppdaterte regler om språk, samt at samene er blitt anerkjent som folk og urfolk i Kongeriket Norges Grunnlov i mai 2023. Sommeren 2023 ble også plan- og bygningsloven endret, noe som har betydning for reindriftens arealvern.

Når det gjelder rettspraksis er det etter 2019 avsaget flere dommer av vesentlig betydning for sameretten. Av størst betydning er nok HR-2021-1975-S (Fosen) som ikke bare endrer norsk ekspropriasjonsrett i reindriftsområder, men også legger klare føringer på hvordan internasjonale menneskerettigheter Norge er forpliktet av, skal anvendes ved inngrep i samiske områder. En annen viktig dom er HR-2024-xxxx-S (Karasjok), hvor det ikke bare tas stilling til hvem som eier den tidligere (antatte) statsgrunnen i kommunen, men som også legger tunge føringer på den videre rettskartleggingen i Finnmark. Også HR-2021-1429-A (Saarivuoma) bør nevnes. Den viser at det er vesentlige begrensninger i lovgivers myndighet til å regulere reindrifftsrettigheter grunnet i alders tids bruk.

Når det gjelder forskning og utredningsarbeid er Finnmarkskommisjonens to rapporter for felt 4 Karasjok (eiendoms/bruksrett og interne rettsforhold i reindriften) svært interessante, og på hver sin måte vektige bidrag til forståelsen av sameretten. Annen ny forskning både om retts- og eiendomshistorie, og om sider av den internasjonale urfolksretten Norge er bundet av, er også innarbeidet i boka. Blant disse er også egne studier av samisk eiendoms- og rettshistorie, publisert i Tidsskrift for rettsvitenskap og Historisk tidsskrift. Reindriften i Trollheimen og den grenseoverskridende reindriften mellom Norge og Sverige har også fått plass i denne utgaven.

Dette er således en ny og i betydelig grad omarbeidet utgave av boka som kom ut i 2019. De vesentligste endringene utover innarbeiding av det nye stoffet, består i at det tidligere kapitlet om konstitusjonelt og folkerettslig vern av samisk kultur er delt i tre: Den konstitusjonelle delen er flyttet til et nytt kapittel 2, mens den folkerettslige delen er delt opp slik at rettsreglene generelt og deres betydning i norsk rett fremstilles i kapittel 6, mens den mest sentrale materielle retten, som nå er organisert tematisk, fremstilles i kapittel 7. Dette er gjort for å gjøre boka mer praktisk og pedagogisk relevant, samtidig som det også har åpnet for å knytte internasjonal- og nasjonal rett bedre sammen. For øvrig erfarer man at det er mye som kan gjøres

bedre i en tidligere tekst. Gjennomarbeidingen av kapitlene har åpnet både for å gå dypere i noen deler, samt mer metodisk og pedagogisk relevant i andre. Totalt sett har det bidratt til at dette er blitt en mer omfattende bok med grundigere og mer pedagogiske drøftinger.

Noen vil kanskje savne henvisninger til forslagene til Sametingets reindriftslovs forslag til endret reindriftslov, som jeg var med på å lede fra 2020 til 2022. Da det fortsatt er knyttet usikkerhet til i hvilken grad dette forslaget bli tatt videre i lovprosessen, får det ligge til 3. utgave av boka.

Takk til Jon Gauslaa, som også denne gang har gjort et godt og grundig arbeid som konsulent på boka. Takk også til Jens Edvin A. Skoghøy for lesning av deler av de nye kapitlene i boka, og for gode og nyttige innspill, og til Bendik Midtkandal for samarbeid rundt forskning som er nyttet i boka.

Takk også denne gang til Reindriftens utviklingsfond og Det juridiske fakultet ved Norges arktiske universitet, som har støttet arbeidet med boka økonomisk, noe som har vært viktige bidrag til utgivelsen av denne 2. utgaven.

Mine gode kollegaer, og da særlig medlemmene av Forskergruppa for same- og urfolksrett, har også denne gang vært til inspirasjon og god støtte i arbeidet med boka, takk også til dere. Takk også til Cappelen Damm og forlagsredaktør Hans Andres Tvedt, som jeg har hatt glede av å samarbeide med siden min første akademiske utgivelse i 2008, og som også denne gang har gjort et godt og grundig redaksjonelt arbeid.

Til slutt en stor takk til min familie og i særdeleshet Per Eivind, Anna og Zoia, som har inspirert og støttet meg i arbeidet.

Tromsø, 15. april 2024

Øyvind Ravna

Innhold

INNHold	8
INNLEDNING	24
1.1 Reindrifrsrett og rettsforhold om samisk naturbruk	24
1.2 Samer, samerett og samepolitikk	26
1.3 Den samiske reindriftens plass i det norske samfunn	29
NOEN GRUNNLEGGENDE TEMAER FRA SAMERETT OG SAMEPOLITIKK	31
2.1 Det konstitusjonelle vernet av samisk kultur, språk og samfunnsliv	32
2.1.1 Grunnloven § 108 og dens bakgrunn og formål	32
2.1.2 Rettslig betydning	34
2.1.3 Rettighets- og pliktsubjekt	37
2.1.4 Etter modell av SP artikkel 27	38
2.2 Sametinget og Sametingets valgmanntall	38
2.2.1 Begrunnelsen for å opprette Sametinget	38
2.2.2 Sametingets organisering	40
2.2.3 Sametingets arbeidsområder og myndighet	41
2.2.4 Konsultasjonsretten	43
2.2.5 Sametingets valgmanntall	43
2.2.6 Kong Haralds tale 1997 og dens betydning	45
2.2.7 Sannhets og forsoningskommisjonen	46
2.3 Samiske språk og forvaltningsområdet for samiske språk	48
2.3.1 Samiske språk	48

2.3.2	Forvaltningen av samiske språk i Norge	50
2.4.	Sammenhengene mellom reindriftsloven og reindriftpolitikken	54
2.4.1	Reindriftslovens formål og virkeområde	54
2.4.2	Reindriftpolitikken utvikling og virkningen på reindriftsloven formål	57
2.5	Samiske forhold og samisk reindrift i andre land	61
2.5.1	Innledning	61
2.5.2	Sverige	62
2.5.3	Finland	65
2.5.4	Russland	67
2.6	Minoriteter og minoritetsvern	69
2.6.1	Samene som språklig og etnisk minoritet	69
2.6.2	Nasjonale minoriteter i Norge	70
	ET BLIKK INN I SAMENES HISTORIE	74
3.1	Eldre historie	74
3.1.1	Førkristen tid	74
3.1.2	En egen samisk samfunnsorganisering	76
3.2	Sameland innlemmes i Norge og nabolandene	78
3.2.1	Grensene dras opp i Sápmi	78
3.2.2	Tamreindriften finner sin plass i det samiske samfunnet	80
3.2.3	Finneodel og finnerydninger	82
3.2.4	Siidaordningen	82
3.3	En mer fremtredende stat	84
3.3.1	Varierende oppfatninger om samisk kultur	84
3.3.2	Sjøsamene hadde etablerte rettigheter til sin jord	89
3.3.3	Jordresolusjonen av 1775	91
3.3.4	Stadielæren	94
3.3.5	Fornorskningsperioden	95
3.3.6	Læren om statens umatrikulerte grunn	100
3.4	Revitalisering	106
3.4.1	En kultur i oppløsning?	106
3.4.2	En ny same- og minoritetspolitikk	108

3.4.3	Rettsvern for samisk kultur og samerett som akademisk disiplin	111
-------	--	-----

REINDRIFTSRETTENS OG REINDRIFTSLOVGIVNINGENS UTVIKLING 118

4.1 Anerkjennelse av samisk sedvanerett 118

4.1.1	Lappekodisillen av 1751	118
4.1.2	«Man maa opretholde og beskytte den Brugsret som [samene har]»	121
4.1.3	Grensestengningen i 1852 og særlovgivning for Finnmark	122

4.2 Avviklingsperioden – «tålt bruk» med vikeplikt for jordbruket 124

4.2.1	«Framrykningsteorien» og Høyesteretts omfavnelser av den	124
4.2.2	Felleslappeloven, lappekommisjonene, objektivt fellesansvar og distriktsinndeling	127
4.2.3	Distriktsinndelingen i Finnmark	129
4.2.4	Tilleggslappeloven – hindre «ekspansjon» og redusere reintall	129
4.2.5	«Grænsene [...] maa efter Forholdets Natur blive vikende»	130
4.2.6	Den indre kolonisasjon	131
4.2.7	Begrensninger i den tradisjonelle grensekryssende reindriften	133
4.2.8	Reindriftsloven av 1933	137
4.2.9	Rettsoppfatningen kom til uttrykk i rettspraksis	140

4.3 Anerkjennelse som næring 144

4.3.1	Samenes bruk er ingen «uskyldig nyttesrett»	144
4.3.2	Fortsatt fravær av rettsbeskyttelse ved omdanning av beiteland	146
4.3.3	Flyttsamene som etnisk gruppe bærer reindriftsretten, Rt. 1975 s. 1029 147	
4.3.4	Reindriftsloven av 1978	148
4.3.5	Rettspraksis på slutten av 1900-tallet og inn i 2000-tallet	152

4.4 Anerkjennelse som bruksrett med et privatrettslig vern 154

RETTSKILDE- OG METODELÆRE I SAME- OG REINDRIFTSRETTE 160

5.1 Innledning 160

5.2 Samerettens tredeling 162

5.3	Samisk rett	164
5.3.1	Samiske sedvaner og rettsoppfatninger	164
5.3.2	Kategorier av samiske sedvaner	167
5.3.2	Samiske sedvaners vekt som rettskilde	170
5.3.3	Samiske sedvaner i møte med nasjonal rett (ILO-169 artikkel 8)	171
5.3.4	Plikten til å anvende samisk sedvanerett	175
5.4	Internasjonal minoritets- og urfolksrett	176
5.4.1	Internasjonal rett og samerett	176
5.4.2	Hva er rettskilder i internasjonal rett	177
5.4.3	Tolkningen av internasjonale konvensjoner	178
5.5	Rettskildene i same- og reindriftsretten	183
5.5.1	Autoritative rettskilder	183
5.5.1.1	Lovgivning	183
5.5.1.2	Høyesterettspraksis	185
5.5.1.3	Særlig om Sametingets arbeidsdokumenter og forarbeidene til Finnmarksloven	187
5.5.2	Sedvaner eller etablert praksis	187
5.5.3	Reelle hensyn	190
5.5.4	Sekundære rettskilder	191
5.6	Særlige metodespørsmål	192
5.6.1	Muntlige overleveringer	192
5.6.2	Bruk av ikke-varig (organisk) materiale	193
5.6.3	Språklige og kulturelle forskjeller	193
5.6.4	Egen karakteristikk av retten ikke avgjørende for dens karakter	194
5.6.5	Kildekorreksjon og kildekritikk	195
5.6.6	Hensynet til samisk bruk, reinens natur og rettighetenes art	196
5.6.7	Betydningen av spesielle metodespørsmål for annen samisk bruk enn reindrift	196
5.7	Samerettens tverrfaglighet	197
5.7.1	Retts sosiologisk og sosialantropologisk metode	198
5.7.2	Retts historie som rettskilde	199
5.8	Rettspolitiske drøftinger	201

INTERNASJONAL MINORITETS- OG URFOLKSRETT – DE MEST SENTRALE RETTSLIGE INSTRUMENTENE	203
6.1. FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter	203
6.1.1 Bakgrunn, rekkevidde og rettskildemessig vekt	203
6.1.2 Rettighets- og pliktsubjekter	206
6.1.3 Hvilke former for kulturutøvelse er statene forpliktet til å beskytte?	208
6.1.4 Også krav om positive tiltak	210
6.1.5 Betydning i norsk rett	213
6.1.6 Oppsummert	214
6.1.7 Håndheving og kontrollorgan	215
6.2 ILO-konvensjon nr. 169	217
6.2.1 Bakgrunn	217
6.2.2 Rettighets- og pliktsubjekter — definisjon av urfolk (artikkel 1)	223
6.2.3 Rettslig betydning i norsk rett	226
6.2.4 Kritikk av Høyesteretts forståelse av Finnmarksloven § 3	229
6.2.5 Fleksibel gjennomføring (artikkel 34)	232
6.2.6 Håndheving	233
6.3 FNs erklæring om urfolks rettigheter	235
6.3.1 Bakgrunn	235
6.3.2 Betydning i norsk rett	238
6.3.6 FNs spesialrapportør for urfolks rettigheter	241
6.4 FNs konvensjon mot rasediskriminering	242
6.4.1 Bakgrunn	242
6.4.2 Forbud mot diskriminering på grunn av rase, hudfarge mm.	243
6.4.3 Betydning i norsk rett	244
6.4.4 Rasediskriminering i samisk sammenheng	247
6.5 Andre relevante internasjonale instrumentet	250
6.5.1 FNs Konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter	250
6.5.2 Nordisk samekonvensjon	252
6.5.3 FNs konvensjonen om biologisk mangfold	254
6.5.4 Den europeiske menneskerettighetskonvensjon	255
FOLKERETTSLIG VERN AV SAMISK KULTUR	256

7.1 Retten til selvbestemmelse	256
7.1.1 Retten til selvbestemmelse og dens rettslige grunnlag	256
7.1.2 Selvbestemmelsesretten for urfolk og dens innhold	258
7.1.2 Særlig om ILO-169 artikkel 7 og UNDRIP artikkel 32 (1)	260
7.1.3 Fritt, forhåndsinformert samtykke	262
7.1.4 Retten til selvbestemmelse for samer i norsk rett	266
7.2 Retten til å bli konsultert og til å delta i beslutningsprosesser	268
7.2.1 Konsultasjon gjennom hensiktsmessige prosedyrer (ILO- 169 artikkel 6)	269
7.2.2 Deltakelse i beslutninger og konsultasjoner der staten har behold eiendomsretten (ILO- 169 artikkel 15)	271
7.2.3 Deltakelse i beslutninger om tiltak som grad griper inn i kulturforankrede næringer (SP artikkel 27)	274
7.2.4 Konsultasjonsplikten i intern norsk rett	276
7.2.4.1 Konsultasjonsavtalen og Samerettsutvalgets lovforslag	276
7.2.4.2 Konsultasjonsplikten i sameloven (§ 4-1)	278
7.2.4.3 Hvem skal konsulteres og hvem har konsultasjonsplikt (§§ 4-2, 4-3 og 4-4)	280
7.2.4.4 Varsling av saker og formål med konsultasjonene (§§ 4-5 og 4-6)	283
7.2.4.5 Følgene av brudd på konsultasjonsplikten	285
7.3 Retten til land og naturressurser forankret i vern av minoriteters rett til kulturutøvelse	286
7.3.1 Vern mot inngrep i landområder, territorier og naturressurser	286
7.3.2 Omfatter vernet både kulturspesifikke og tradisjonelle næringer – og hva med bruk av moderne teknologi?	289
7.3.3 Plass i norsk rettspraksis	291
7.3.4 Vern av det materielle grunnlaget for urfolks kulturutøvelse	293
7.3.4.1 En terskel for lovlig inngrep	293
7.3.4.2 Fortsatt utbytte av kulturforankret næring er påkrevd	297
7.3.4.3 Kan et lovstridig inngrep gjøres lovlig ved samtykke?	298
7.3.4.4 Intet generelt rom for forholdsmessighetsvurderinger	300
7.3.4.5 Tilpasningsplikt, avbøtende og kulturell tilpasning	302
7.3.4.6 Betydningen av det grønne skiftet – et spørsmål om forholdsmessighet	302
7.3.4.7 Inngrepsvernet gjelder ikke ved interne tiltak i reindriften	306

7.3.5	Oppsummert om vern mot inngrep i urfolks kulturutøvelse	307
-------	---	-----

7.4 Retten til land og naturressurser forankret urfolks tradisjonelle bruk av land og vann

7.4.1	Eiendoms- og bruksrettigheter	308
7.4.1.1	Rekkevidden i marine områder	309
7.4.1.2	Eiendomsrett og bruksrett (artikkel 14 (1), UNDRIP artikkel 26 og RDK artikkel 5 bokstav d (v))	310
7.4.1.3	Eksklusiv eller dominerende bruk	315
7.4.1.4	Rettighetssubjekt for bruks- og eiendomsrett	317
7.4.1.5	Karakteren av rettighetene som skal anerkjennes	318
7.4.1.6	Krav til identifisering (artikkel 14 (2))	320
7.4.1.7	Krav til hensiktsmessig ordning for rettsavklaringen (artikkel 14 (3))	323
7.4.1.8	Intern selvbestemmelsesrett og anerkjennelse av kollektiv eiendomsrett til landområder og ressurser	325
7.4.2	Restitusjon og gjenoppretting	326
7.4.2.1	Restitusjonsregelen i ILO-169 artikkel 14 (1)	326
7.4.2.2	Restitusjonsregelen i UNDRIP artikkel 28 (1)	329
7.4.2.3	Restitusjonsregelen i norsk rett	331
7.4.2.4	Oppsummering	334

ERVERV OG ANERKJENNELSE AV BRUKS- OG EIENDOMSRETT

8.1 Eiendomsbegreper og ervervs måter

8.1.1	Bruksrett og eiendomsrett	335
8.1.2	Allmenningsrett	337
8.1.3	Ervervs måter	342

8.2 Hevd og alders tids bruk

8.2.1	Bakgrunn og formål	343
8.2.2	Bruksvilkåret	345
8.2.3	Tidsvilkåret, herunder	346
8.2.4	God tro-vilkåret	348
8.2.5	Kollektiv hevd	351
8.2.6	Subjektive forhold	351
8.2.7	Differanse-prinsippet	352
8.2.8	Impediment hevd	357

8.2.9	Hevd og alders tids bruk – hva er forskjellene?	358
8.3.	Andre ervervs- og bevisgrunnlag	360
8.3.1	Lokale sedvaner	360
8.3.2	Festnede rettsforhold	361
8.3.3	Mothevd og frihevd	363
8.4	Hevd og alders tids bruk tilpasset samiske forhold	364
8.4.1	Et rettslig skifte åpner for å vektlegge samisk rett og rettsoppfatninger	364
8.4.2	Selbu-dommen	366
8.4.3	Rettsanvendelsen – utledet fra Selbu-dommen	367
8.4.4	Relevansen av Selbu- og Svartskog-dommen i dag	369
8.5	Særlig om rettsanvendelsen ved interne tvister i reindriften	370
8.5.1	Reindriftssiidaer har rettsvern for overfor andre reindriftssiidaer	370
8.5.2	Bruksvilkåret	371
8.5.3	Tidsvilkåret	375
8.5.4	God tro-vilkåret, sedvaner og tinglysning	376
8.5.5	Rettsuksesjon	379
8.5.6	Differanseprinsippet	381
8.5.7	Siidagrenser og tradisjonelle regler	383
8.6	Oppsummering	387
REINDRIFTENS RETTSGRUNNLAG OG VERN MOT INNGREP I NASJONAL RETT		391
9.1	Grunnet i alders tids bruk og nærmere regulert i loven	391
9.1.1	Gjeldende rett om reindriftens rettsgrunnlag	391
9.1.2	Et tilbakeblikk på rettsutviklingen	395
9.2	Bevisbyrderegelen	398
9.2.1	Korsjøfjell-dommen avdekker hull i reindriftens rettsvern	398
9.2.2	Presumsjon om eksistens av reinbeiterett innen det samiske reinbeiteområdet	401
9.2.3	Uten klare rettsregler vil samisk reindrift ikke kunne opprettholdes	402
9.2.4	En bevisbyrderegulering, men ikke strengere enn at det kreves	

sannsynlighetsovervekt	404
9.2.5 De aksessoriske reindriftsrettighetene	406
9.3 Ekspropriasjonsvern i nasjonal rett	407
9.3.1 Alminnelige ekspropriasjonsrettslige regler	407
9.3.2 Ekspropriasjonsvern utviklet gjennom rettspraksis	409
9.3.3 Inngrep som følge av vanlig utnytting av eiendom til landbruksformål (§ 63)	413
9.3.4 Tålegrense og tilpasningsplikt	417
9.3.5 Ekspropriasjon for å sikre reinbeitearealer	419
REINDRIFTENS ORGANISERING OG RETTSSUBJEKTER	421
10.1 Innledning	421
10.2 Retten til å eie rein	423
10.2.1 Må være av samisk ætt og av reindriftsfamilie (reinl. §§ 9 og 32)	423
10.2.2 Må inngå i en siidaandel	424
10.2.3 Dispensasjonsadgang	426
10.3 Siidaandel	428
10.3.1 Rettigheter og plikter	428
10.3.2 Overføring av ansvaret som leder av siidaandel (§ 15)	430
10.3.3 Avvikling av siidaandel (§ 16)	432
10.3.4 Sideordnet rekrutteringsandel (§ 12)	434
10.4 Siida og beiteland	436
10.4.1 Siidaens plass i reindriftsloven	436
10.4.1.1 Om siidaen	436
10.4.1.2 Kort lovhistorikk	437
10.4.1.3 Seiland-dommen (Rt. 2000 s. 1578)	438
10.4.1.4 Gjeldende rett	440
10.4.1.5 Sommersiida og vintersiida	444
10.4.2 Siidaen i tradisjon og sedvane	446
10.4.2.1 Omgruppering og dynamikk	446
10.4.2.2 Arv av beiteland	447
10.4.2.3 Intern fordeling av beiteland	447
10.4.3 Sedvanerettslige oppfatninger blant reindriftsutøvere	454

10.4.3.1	Hvem er rettshaver til reinbeitearealene?	454
10.5	Reinbeitedistrikt og reindriftsfolket som felles gruppe	458
10.5.1	Distriktsinndeling	458
10.5.2	Distriktsstyret og fellesinteressene	460
10.5.3	Representasjon i reindriftsstyret og FeFo-styret	461
10.5.4	Norske reindriftsamers landsforbund	462
10.6	Reindriftens naturgrunnlag	462
10.6.1	Reinen og reindriftens utbredelse	462
10.6.2	Reinen og beitene	463
10.6.3	Sammenhengen mellom årstidsbeitene	465
10.7	Offentlig styring og forvaltning	469
10.7.1	Administrativ inndeling og styring av det samiske reinbeiteområdet	469
10.7.2	Landbruks- og matdepartementet	473
10.7.3	Reindriftsstyret	473
10.7.4	Landbruksdirektoratet, avdeling reindrift	475
10.7.5	Statsforvalteren	477
10.7.6	Reindriftsavtalen	479
10.7.7	Jordskifterettene	481
10.8	Reindriften i Trollheimen	483
10.8.7	Forsøkt regulert bort i 1897 og Trollheimen-dommen i 1981	483
10.8.7	Dagens reindrift i Trollheimen og forslag for framtidig sikring	484
	REINDRIFTSRETTENS INNHOLD	485
11.1	Et selvstendig rettsgrunnlag – men regulert i loven	485
11.2	Beiterett og årstidsbeiter (§§ 19 og 20)	487
11.2.1	Beiteretten gjelder i utmark	487
11.2.2	Årstidsbeiter	489
11.2.3	Som hovedregel er beiteretten avgrenset til reinbeitedistriktet	489
11.2.4	Omdanning av utmark til innmark	490
11.2.5	Fredning av beiteområder	493
11.3	Flyttleier (§ 22)	494
11.3.1	Reindriftsutøvere har rett til å flytte med rein i de deler av	

reinbeiteområdet hvor reinen lovlig kan ferdes	494
11.3.2 Rett til flytting med rein etter tradisjonelle flyttleier	496
11.3.3 Stengning av flyttleier	498
11.4 Aksessoriske rettigheter (§§ 21, 23–26)	499
11.4.1 Husvære, buer o.l. (§ 21)	499
11.4.2 Motorferdsel (§ 23)	499
11.4.3 Gjerder og andre anlegg (§ 24)	501
11.4.4 Brensel og trevirke (§ 25)	502
11.4.5 Jakt, fangst og fiske (§ 26)	504
11.5 Almennelige regler om utøvelse av reindrift (§§ 28–31)	507
11.5.1 God reindriftsskikk	507
11.5.2 Tilsyn (§ 28)	507
11.5.3 Innsyn og behandling av andre siidaers rein (§§ 29 og 30)	509
11.5.4 Skilling (§ 31)	510
11.6 Merking av rein og registrering av reinmerke (§§ 32–41)	512

BRUKSREGLER, BEITEBRUK, REINTALL OG FORHOLD TIL ANNEN BRUK 515

12.1 Bakgrunn	515
12.2 Innhold og utarbeidelse (§§ 57 og 58)	516
12.3 Beitebruk (§ 59)	519
12.3.1 Prinsippene for god reindrift basert på samiske tradisjoner og sedvaner	519
12.3.2 Overprøving av reglene om beitebruk ved jordskifteretten	522
12.4 Reintall (§ 60)	524
12.4.1 Bakgrunn	524
12.4.2 Fastsetting av reintall	525
12.4.3 Regler for reintallsreduksjon	528
12.4.3.1 Forholdsmessig reduksjon basert på siste års reintall	528
12.4.3.2 Fastsetting av øvre reintall pr. siidaandel	531
12.4.3.3 De strengeste reduksjonsreglene i norsk reindrifsløvgivning	533
12.4.3.4 I strid med folkeretten?	534

12.4.3.5	Noen tanker om Sara-dommen	539
12.5	Beitetider (§ 61)	541
12.6	Erfaringer med bruksreglene	542
12.7	Distriktsplaner (§ 62)	543
12.8	Ferdsl i område med rein og regler for sikring av hund (§§ 65 og 66)	544
	ANSVAR FOR SKADE FORÅRSAKET AV REIN	547
13.1	Innledning	547
13.2	Gjeldende regelverk og dets bakgrunn	548
13.2.1	Bakgrunnen for reineiers ansvar for skade forårsaket av rein	548
13.2.2	Bufeholders ansvar for beiteskade – og bakgrunnen for det	550
13.2.3	Kort om hovedtrekkene i dagens regler om ansvar for skade (§§ 67 og 68)	552
13.2.4	Gjerder til støtte for reineierens driveplikt (§ 69)	553
13.2.5	Behandlingen av erstatningskrav for skade forårsaket av rein (§§ 70, 70 a og 70 b)	554
13.3	Forslag om endringer i reindriftsloven	555
13.3.1	Reineiers ansvar sammenliknet med bufeeiers	555
13.3.2	Forslag om regler som er ment å likestille det objektive ansvaret	555
13.4	Høyesteretts vurdering av reglene og gjeldende rett	557
13.4.1	Betydningen av at saken omhandler samisk reindrift	557
13.4.2	Det objektive ansvaret og anvendelsen av skadeerstatningsloven	558
13.4.3	Diskriminerende lovgivning	561
13.5	Avslutning	563
	SANKSJONER OG TVANGSTILTAK	565
14.1	Bakgrunn	565
14.2	De enkelte bestemmelsene	568

14.2.1	Plikt til å etterleve loven og domstolsprøving (§ 74)	568
14.2.3	Pålegg om opphør av ulovlige forhold og offentlig interesse (§ 75)	568
14.2.4	Tvangsmulkt, avgift og forelegg (§§ 76, 77 og 78)	569
14.2.5	Tvangsslakting og andre tvangstiltak (§ 79)	569

REINDRIFT OG SAMISK PERSPEKTIV I PLAN- OG BYGNINGSRETTE

571

15.1 Generelt om hensyn til samisk kultur og samfunnsliv i areal- og samfunnsplanleggingen **571**

15.1.1	Innledning	571
15.1.2	Konstitusjonelle og folkerettslige forpliktelser i planprosessen	575
15.1.3	Sametingets rolle – innsigelsesretten	577
15.1.4	Sametingets rolle vis-à-vis reindriftens forvaltningsorganer	578

15.2 Reindriften i areal- og samfunnsplanleggingen **579**

15.2.1	Reindriften og arealene	579
15.2.2	Deltakelse og medvirkning	581
15.2.3	Innsigelser	582
15.2.4	Kommunal planstrategi	584
15.2.5	Kommuneplanen	586
15.2.6	Hensynssoner	587
15.2.7	Bestemmelser til arealplanen	589
15.2.8	Reguleringsplaner	590
15.2.9	Arealbrukskart	592
15.2.10	Konsekvensutredning	593
15.2.11	Avsluttende bemerkninger	596

FINNMARKSLOVEN OG RETTSKARTLEGGINGEN I FINNMARK

598

16.1 Finnmarksloven, Finnmarkseiendommen og lovens forvaltningssystem **598**

16.1.1	Bakgrunn og lovhistorikk	598
16.1.2	Lovens formål, virkeområde og folkerettslige rammer	602
16.1.3	Finnmarkseiendommen, eierforhold, styresammensetning og oppgaver	605
16.1.4	Forvaltningen av fornybare ressurser på Finnmarkseiendommens grunn	

16.2 Finnmarkskommisjonen, utmarksdomstolen og rettskartleggingen	615
16.2.1 Lovhistorikk og bakgrunn for rettskartleggingen	615
16.2.2 Noen metodiske utfordringer ved anvendelse av Finnmarksloven	620
16.2.3 Mandat og avgrensninger HIT	621
16.2.4 Rettsforhold internt i reindriften og til fiskeplasser i sjø- og fjordområder	624
16.2.5 Hensynet til samiske sedvaner og rettsoppfatninger	625
16.2.6 Finnmarksloven § 5 første og annet ledd og deres betydning	627
16.2.7 Prosessreglene	631
16.2.7.1 Igangsetting av sak, valg av utredningsfelt og sakens opplysning	631
16.2.7.2 Finnmarkskommisjonens rapport og partenes respons	634
16.2.7.3 Mekling, avtaleinngåelse og grensemerking	636
16.2.8 Utmarksdomstolen for Finnmark	638
16.2.8.1 Mandat, sammensetning og frister for saksanlegg	638
16.2.8.2 Eksklusiv kompetanse, saklig avgrensning og avvisning	639
16.2.8.3 Ansvar for sakens opplysning og bevisbedømmelse	642
16.2.8.4 Rettsmiddel	643
16.2.8.5 Kostnadsreglene	645
16.3 Rettsanvendelsen (rettskartleggingen i praksis)	647
16.3.1 Rettskartleggingen fram til i dag	647
16.3.2 Finnmarkskommisjonens fem første utredninger	649
16.3.2.1 Rettsanvendelsen	649
16.3.2.2 Særlig om vekten på statens disposisjoner	651
16.3.2.3 Høyesteretts vurderinger	655
16.3.2.4 Kritikk fra Sametinget og internasjonale organer	656
16.3.3 Finnmarkskommisjonens rapport for felt 4 Karasjok	658
16.3.3.1 Befolkningen i utredningsfeltet har kollektiv eiendomsrett	658
16.3.3.2 De bevismessige vurderingene av statens disposisjoner	660
16.3.3.3 Vurderingene av statens disposisjoner og befolkningens bruk	662
16.3.3.4 Betydningen av ILO-169	666
16.3.3.5 Vurdering av Finnmarkskommisjonens konklusjon	669
16.3.4 Utmarksdomstolens Karasjok-dom	670
16.3.5 Høyesteretts dom i Karasjok-saken	672
16.4 Vurderingen av reindriftsrettighetene under rettskartleggingen	672
16.4.1 «Alminnelig reindriftsrett» grunnet i alders tids bruk	672

16.4.2	Interne rettsforhold i reindriften	674
16.5	Oppsummering	676
FORVALTNINGEN AV LAND OG NATURRESSURSER I DE SAMISKE OMRÅDENE SØR FOR FINNMARK		678
17.1	Dagens forvaltning og rettsforhold	678
17.1.1	Nordland og Troms	678
17.1.2	Samiske områder sør for Nordland og Troms	679
17.2	Samerettsutvalget lovforslag for de samiske områdene sør for Finnmark	681
17.2.1	Mandat og forslag	681
17.2.2	Forslag om kartleggings- og anerkjennelseslov	681
17.2.3	Forslag om Hålogalandslov	682
17.2.5	Kritikk for manglende oppfølging	683
17.3	Statsallmenningslovutvalets forslag	684
17.3.1	Mandat og geografisk utredningsområde	684
17.3.2	Forslag generelt	686
17.3.3	Forslag relatert til samisk reindrift	687
Sammendrag på Engelsk		690
Sammendrag på Nordsamisk		690
Sammendrag på sørsamisk		690
KILDEREGISTER		691
Litteratur		691
Norsk rettspraksis		706
	Høyesterett	706
	Lagmannsrett	707
	Forarbeider	707
	Lover og forskr	708

